

De elzenhouten kom uit Vlaanderen is één van de eerste Belgische vondsten.

WOODAN

online houtdatabase maakt belang van onderzoek aan archeologisch hout duidelijk

Tijdens hun studie archeologie aan de Rijksuniversiteit van Groningen ontstond bij Jelte van der Laan en Stephan Nicolaij het idee om de informatie van archeologische houtvondsten te verzamelen en online toegankelijk te maken. Dit heeft geleid tot het ontwerpen en bouwen van een database-gestuurde website.

De naam WOODAN refereert aan het initiatief 'Wodan', opgezet aan het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw. Het doel van dat project was het ontwikkelen van een format voor het beschrijven en documenteren van houtvondsten uit archeologische context. De financiële middelen ontbraken echter om het project zoals bedoeld, te realiseren en Wodan kwam daardoor nooit echt van de grond. Enkel voor houtskool werd destijds een format uitgewerkt, wat in Ierland nog steeds wordt gebruikt.

tekst **SILKE LANGE, JELTE VAN DER LAAN, STEPHAN NICOLAIJ, KOEN DEFORCE**
en **KRISTOF HANECA**

Gedurende zijn afstudeerproject naar houtgebruik in het Noord-Nederlandse terpengebied kwam Van der Laan tot de ontdekking dat informatie over houtvondsten lastig te vinden en te vergelijken is en synthetiserend onderzoek op het gebied van hout hierdoor grotendeels ontbrak. Dit vormde de aanleiding voor Van der Laan en Nicolaij om in de vrije avonden aan een online database te werken en hier verandering in te brengen. In 2017 is de eerste versie gereedgekomen en vanaf eind 2018 is het beheer van het databasesysteem ondergebracht bij de stichting WOODAN. Aangezien de stichting dit initiatief graag over de landsgrenzen heen wil tillen mag ook de Engelstalige alias WOODAN Foundation worden gebruikt. Deze maand is namelijk de nieuwe, meertalige versie van de database gelanceerd.

Woodan number	Object	Starting period	Starting date	Ending date	Growth ring number	Dendro. dating	14C dating (BP)
17086000	Dugpakje	Late Middle Ages A	1000	1100	0	1058-1065 n.Chr.	EMPTY
17087000	Herring	Late Middle Ages A	1000	1100	0	1058-1065 n.Chr.	EMPTY
17088000	Cup	Late Middle Ages A	1000	1100	0	1058-1065 n.Chr.	EMPTY
17089000	Ton	Late Middle Ages A	EMPTY	EMPTY	0	1066 n.Chr.	EMPTY
18400000	Scoop	Late Middle Ages A	EMPTY	EMPTY	0	1107 +/- 6	EMPTY
18710000	Ton	Late Middle Ages A	1100	1200	0	1107 +/- 8 n.Chr.	EMPTY
18711000	Scaal	Late Middle Ages A	1100	1200	0	1138-1200	EMPTY
18720000	Come	Late Middle Ages A	1100	1200	0	1138-1200	EMPTY
18790000	Bull	Late Middle Ages A	1100	1200	0	1138-1200	EMPTY
18850000	Ton	Late Middle Ages A	EMPTY	EMPTY	0	1125 n.Chr. +/- 6	EMPTY

Showing 1 to 10 of 1,676 entries

Previous 1 2 3 4 5 ... 168 Next

© 2019 Stichting WOODAN | WOODAN Foundation. All Rights Reserved.
Website by Quord Software. Bootstrap template by TemplateMag.

Ondertussen heeft het tweetal andere houtspecialisten benaderd om mee te denken over de informatie die in de database zou moeten worden opgenomen en hoe deze vorm kon worden gegeven. De basis van de database vormt het standaard onderzoeksformulier dat BIAAX Consult heeft ontwikkeld en dat regelmatig wordt geëvalueerd. In dit format zijn de metrische gegevens, de houtsoort, functie, aantasting van het hout door bijvoorbeeld houtworm of erosie opgenomen, als ook informatie over bewerkings- en slijtage-sporen. Daarnaast zijn datering- en contextinformatie vastgelegd.

WOODAN heeft dit format overgenomen en aangevuld. Intussen telt het invoerformulier meer dan honderd velden. Hier kan worden aangegeven uit welke houtsoort het voorwerp is gemaakt, wie de houtvondst heeft beschreven, waar de houtvondst is gepubliceerd en eventueel andere bronverwijzingen. Aan elke houtvondst is, indien beschikbaar, een of meerdere afbeeldingen toegevoegd. De grote meerwaarde ligt in de mogelijkheid om vragen te stellen aan de database over spreiding van bepaalde houtsoorten, voorwerpen, contexten, etc. Dit maakt synthetiserend onderzoek mogelijk.

Het doel van WOODAN is tweeledig. Aan de ene kant biedt de website een fantastische verzameling van houten gebruiksvoorwerpen die voor iedereen met interesse voor archeologie beschikbaar is, aan de an-

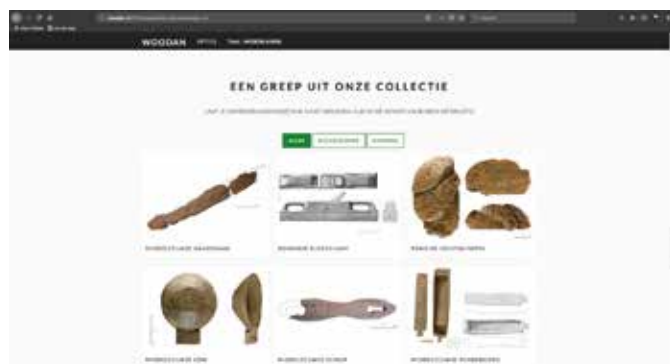
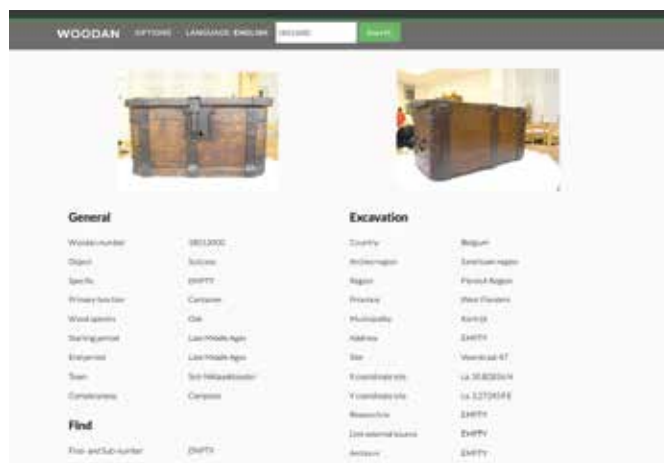
dere kant is het databasesysteem een onmisbare tool voor toekomstig onderzoek naar hout uit archeologische context. WOODAN is het platform voor archeologen en houtspecialisten om gegevens te delen en te archiveren. Voor het schrijven van Programma van Eisen levert het raadplegen van WOODAN gerichte vragen over de materiële cultuur en dan specifiek vragen over houtgebruik, productietechniek, spreiding en betekenis in bepaalde archeologische contexten.

Tijdens het Malta-oogst project 'Houten gebruiksvoorwerpen uit prehistorie tot 1300' zijn meer dan 1350 voorwerpen geïnventariseerd en aan de database toegevoegd. Het project heeft een publicatie opgeleverd in de reeks Nederlandse Archeologische Rapporten. Terwijl de gegevens in de publicatie niet kunnen worden veranderd of aangevuld, is de database dynamisch. Naar aanleiding van de publicatie kwamen veel positieve reacties, en nog veel meer informatie die niet in de publicatie is verwerkt maar dankzij WOODAN wel kan worden gepubliceerd. Ook internationaal wordt dit initiatief gesmaakt en komt WOODAN stilaan op de radar.

In juni van dit jaar is de herziene versie afgerond. Deze versie heeft een automatische vertaalfunctie, waardoor eventuele taalbarrières geen obstakel meer vormen voor het gebruik van het databasesysteem buiten Nederland. Als een houtspecialist uit Duitsland nu bijvoorbeeld een *Wagenrad aus Eiche* vindt en

Het databasesysteem biedt verschillende tabelweergaven. Eén daarvan geeft de dateringen van de houtvondsten weer.

- > Op de detailpagina zijn alle beschikbare gegevens over één houtvondst te vinden. Informatie over de opgraving waarbij het hout is aangetroffen, over de context waaruit het voorwerp afkomstig is en uiteraard alle relevante informatie over het voorwerp zelf zoals de houtsoort, bewerkingsporen, afmetingen, etc.
- > De website bevat nu ruim 1700 houtvondsten. Van gereedschap tot vaatwerk en van houtsnijwerk tot wagenwielen. Dankzij de afbeeldingen vormt WOODAN een referentiecollectie voor toekomstig onderzoek.
- √ Na het uitvoeren van een zoekopdracht komt de bezoeker in eerste instantie op de pagina met de standaard tabelweergave. Hierin zijn enkele van de belangrijkste gegevens in een oogopslag zichtbaar.

dat invoert, dan kan een Fransman in de database op zoek naar een *roue de wagon en chène*. Hiermee wordt internationaal onderzoek op een eenvoudige manier mogelijk gemaakt. Aan deze nieuwe versie van WOODAN is veel bijgedragen door de collega-houtonderzoekers van het Agentschap Onroerend Erfgoed uit Vlaanderen. Samen werd verder gesleuteld aan de structuur van de database en ondertussen zijn ook al enkele archeologische houtvondsten uit Vlaanderen in WOODAN terug te vinden.

Een voorbeeld hiervan is een mooie houten kom die werd gevonden op de bodem van een Romeinse waterput, opgegraven in het West-Vlaamse dorpje Beselare. De bekisting van de waterput kon dendrochronologisch gedateerd worden tussen 55 en 62 AD. Deze kom werd gesneden uit een stuk elzenhout (*Alnus sp.*). Elzenhout is zacht en daardoor ook goed te bewerken. Het was (en is) dan ook een veelgebruikte soort voor houtsnijwerk. Zoeken we in WOODAN naar 'kom' en filteren we op 'Romeins' dan vinden we in Nederland meteen vier vergelijkbare objecten terug. Drie van deze houten kommen zijn eveneens gemaakt uit elzenhout, van een vierde vondst werd de houtsoort (nog) niet bepaald. Daarnaast komt men meer te weten over de vindplaatsen, is er – indien beschikbaar – een foto en/of tekening te zien en vindt men informatie over

de huidige toestand, dat wil zeggen de conservering van deze objecten. WOODAN is met andere woorden eenvoudig te bevragen en spaart een hoop werk uit met het zoeken naar vergelijkbare vondsten.

Een databasesysteem staat of valt natuurlijk met de inhoud ervan. Inmiddels bevat de database meer dan 1700 records. Tot nu toe heeft de nadruk vooral gelegen op het ontwerpen, bouwen en ontwikkelen van het systeem. Na de release van de nieuwe versie zal de stichting actief op zoek gaan naar meer houtvondsten voor in de database. Hierbij is alle hulp welkom! Wie nieuwsgierig is naar de nieuwe WOODAN kan de bètaversie al bekijken op www.woodan.org.

Over de auteurs:
SILKE LANGE is archeologe en houtspecialiste bij BIA X Consult. JELTE VAN DER LAAN is archeoloog en houtspecialist bij Cambium Botany. STEPHAN NICOLAIJ is archeoloog en programmeur bij Qursi Software. KOEN DEFORCE is als archeobotanist onder andere verbonden aan het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. KRISTOF HANECA werkt als dendrochronoloog en houtspecialist bij het Agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid. Samen dragen ze stichting WOODAN.